

УДК 657.1

Katarzyna Przytuła, student (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

RACHUNKOWOŚĆ – SYSTEM INFORMATYCZNY WEDŁUG OPINII UŻYTKOWNIKÓW

Celem artykułu jest przedstawienie opinii księgowych na temat użytkowanego przez nich systemu informatycznego. Autor przedstawił rodzaj trudności występujących w programach finansowo-księgowych, przyczyny ich powstania i ewentualne sposoby rozwiązywania poszczególnych problemów.

Słowa kluczowe: rachunkowość, system informatyczny, programy finansowo-księgowe.

Wstęp

Przy sporządzaniu dokumentacji księgowej, właściciele firm poszukują zazwyczaj takich programów finansowo-księgowych, które pozwoliłyby ułatwić im pracę. Podczas prowadzenia ewidencji firmy za pomocą komputera możliwe jest wystąpienie problemów, które mogą wpływać niekorzystnie na prowadzenie księgowości firmy. Celem artykułu jest przedstawienie opinii księgowych na temat użytkowanego przez nich systemu informatycznego. Przedstawiono rodzaj trudności występujących w programach finansowo-księgowych, przyczyny ich powstania i ewentualne sposoby rozwiązywania poszczególnych problemów.

1. Ogólne informacje o systemach informacyjnych

W literaturze przedmiotu istnieje wiele definicji systemu informacyjnego. Przeważnie, uważa się go za wielopoziomą strukturę, która pozwala użytkownikowi za pomocą określonych procedur i modeli, na przekształcenie zgromadzonych informacji wejściowych na informacje wyjściowe²⁹. Pod względem zarządzania obiektem gospodarczym postrzegany jest jako wyróżniony przestrzennie i określony w czasie zbiór informacji, ich nadawców i odbiorców kanałów informacyjnych a także środek przesyłania oraz przetwarzania informacji³⁰. Głównym zadaniem systemu informacyjnego jest zaspokojenie następujących potrzeb: gromadzenie

²⁹ Kisielnicki J., Sroka H., *Systemy informacyjne biznesu. Informatyka dla zarządzania*, Placet, Warszawa 2005, str.19.

³⁰ Nowicki A., Chomiak-Orsy I., *Analiza i modelowanie systemów informacyjnych*, UE we Wrocławiu, Wrocław 2011, str. 13.

wiedzy eksperckiej, charakterystycznej dla procesów decyzyjnych, wiedzy prognozującej i analitycznej a także informowanie o aktualnym stanie jednostki³¹. Zatem można stwierdzić, że system informacyjny rozumiany jest jako zorganizowany środek, który ma za zadanie przede wszystkim gromadzić, zarządzać, kontrolować i raportować informacje w zamierzeniu osiągnięcia określonego celu, planowania, koordynacji, analizy i podejmowania decyzji. Dokonanie podstawowego celu pozwala na realizację wiele szczegółowych celów, między innymi:

- zagwarantowanie oddziaływania pomiędzy systemem zarządzania a systemem wykonawczym,
- wpływanie na koszty związane z prowadzoną działalnością poprzez sprzężenie zwrotne (komunikacja między odbiorcą a nadawcą informacji),
- kreowanie warunków korzystnych do znalezienia najbardziej odpowiednich, nowoczesnych zasobów³².

2. System informacyjny a rachunkowość

Podstawowym celem systemu informacyjnego w rachunkowości zorientowanego na użytkownika jest gromadzenie jak i rejestrowanie danych dotyczących zdarzeń. Ma to wpływ przede wszystkim na przebieg i rezultaty działań jednostek gospodarczych oraz na przekazywanie informacji dotyczących przedsiębiorstwa szczególnie na zewnątrz jak również i kierownictwu. Z punktu widzenia działań, składających się na system, wyróżnia się między innymi ewidencjonowanie, przetwarzanie, opisywanie, grupowanie i przekazywanie informacji o wynikach działań firmy czy zmianach zaistniałych w majątku. Istnieje taka możliwość poprzez przekalkulowanie w systemie informacyjnym rachunkowości zdarzeń ewidencyjnych jak i prezentowanie syntetycznych informacji w sprawozdaniach finansowych według określonych norm, zasad i standardów jakościowych³³. System informacji księgowych zawiera trwałą strukturę składającą się z Informacji i Zarządzania, które charakteryzują się wspólnym oddziaływaniem. Pokazują, że racjonalna realizacja działań zarządczych bez informacji jest niemożliwa.

Ze względu na zróżnicowane potrzeby informacyjne określonych grup odbiorców interesujących się pozycją jednostek gospodarczych rozróżnia się dwa podsystemy rachunkowości: rachunkowość

³¹ Flakiewicz W., *Systemy informacyjne w zarządzaniu. Uwarunkowania, technologie, rodzaje*, C.H. Beck, Warszawa 2002, str. 24.

³² Bujak A., *Rachunek efektywności systemu informacyjnego rachunkowości*, UMCS w Lublinie, Lublin 2013, str. 18.

³³ Jaruga A., Sobańska I., Kopczyńska L. i in., *Rachunkowość dla menedżerów*, wyd. II, Towarzystwo Gospodarcze RAFIB, Łódź 1994, str. 8.

zarządczą i finansową. Kadra kierownicza korzysta z informacji wskazanych dla zarządzania a często nawet odchodzących od informacji niezbędnych dla pozostałych użytkowników. Dane są charakterystyczne dla tego podsystemu dzięki posiadanym cechom, głównie takim jak istotność, ukierunkowanie na przyszłość czy szybkość. Rachunkowość finansowa natomiast cechuje się informacjami dokładnymi, wiarygodnymi i skontrolowanymi poprzez zaistniałe przeszłe zdarzenia³⁴. Przedstawia informacje o majątku jednostki, zaś rachunkowość zarządcza prezentuje informacje potrzebne do sterowania jednostką³⁵. Oba podsystemy wzajemnie się uzupełniają, dlatego też stosowanie ich jednocześnie jest szczególnie ważne.

3. Zalety prowadzenia rachunkowości z wykorzystaniem komputera

3.1. Rozwój informatyzacji w sferze rachunkowości

Ulepszenia w technologii informatycznej pozwoliły w dużym stopniu ułatwić prowadzenie ksiąg rachunkowych. Wykonywanie tego ręcznie staje się żmudne, co zwiększa prawdopodobieństwo popełnienia błędu. System informacyjny w dzisiejszych czasach przede wszystkim funkcjonuje za pomocą komputerów i innych środków technicznych służących do gromadzenia, mierzenia oraz rejestrowania podstawowych informacji, dlatego odgrywa tak ważną rolę w dziedzinie rachunkowości a nawet może być traktowany jako broń strategiczna firmy. Szczególnym elementem skomputeryzowanego systemu jest oprogramowanie, dzięki któremu istnieje możliwość uporządkowania informacji w sposób zautomatyzowany jak i utworzenia ksiąg. Jednak samo wdrożenie systemu informacyjnego nie wystarczy. Głównym działaniem przynoszącym korzyści jest przede wszystkim ulepszenie i modernizacja działania danego przedsiębiorstwa³⁶.

Obecnie komputery są kluczową pomocą w księgowości i w przetwarzaniu informacji finansowych. W celu uzyskania przydatnych informacji, zgromadzone dane muszą zostać przetworzone. Dużym ułatwieniem w tej sytuacji jest dokonanie czynności za pomocą komputera, a w szczególności systemu informacyjnego, który tworzy informacje według poszczególnych instrukcji i procedur. Jakość

³⁴ Bujak A., *op.cit.*, str. 26-27.

³⁵ Świerczyński A., *Rachunkowość finansowa i zarządcza jako źródło informacji dla podejmowania decyzji*, w *Zastosowanie informatyki w rachunkowości i finansach*, praca zbiorowa pod red. B. F. Kubiaka, A. Korowickiego, Polskie Towarzystwo Informatyczne, Gdańsk 2002, str. 89.

³⁶ Kubiak B. F., Korowicki A., *Strategia informatyzacji rachunkowości i finansów w świetle restrukturyzacji procesów gospodarczych*, w *Zastosowanie informatyki w rachunkowości i finansach*, praca zbiorowa pod red. B. F. Kubiaka, A. Korowickiego, Polskie Towarzystwo Informatyczne, Gdańsk 2002, str. 35.

informacji księgowych jest także określana przez wielorakie czynniki takie jak funkcjonalność oprogramowania komputerowego, wynik analizy, poziom automatyzacji informacji podstawowych, normatywnych oraz docelowych itp.

3.2. System informatyczny rachunkowości i ich dostępność na rynku

Ilość programów finansowo-księgowych ciągle wzrasta. Może to być spowodowane dużym zapotrzebowaniem ich na rynku. Dzięki ciągłym ulepszeniom w technologii informatycznej i większym możliwościom, producenci programów finansowo-księgowych aktualizują systemy informatyczne. Występuje wiele czynników, dzięki którym istnieje możliwość skategoryzowania oprogramowania ułatwiającego ewidencjonowanie. Duży wpływ co do wyboru najbardziej odpowiedniego programu ma rodzaj prowadzonej księgowości. Dla firm prowadzących małą księgowość, w której zakres obowiązków jest uproszczony, rekomendowane są programy online. Dzięki temu firma nie ponosi dużych kosztów pieniężnych w związku z instalacją. Programy przeznaczone głównie dla firm prowadzonych dużą księgowość charakteryzują się większą zawartością pomocniczych modułów, niezawodnością dzięki częstym aktualizacjom i dopracowywaniem różnych opcji, które mają pomóc w szybkim znalezieniu błędu księgowego³⁷. Aby ułatwić potencjalnym nabywcom dokonanie wyboru najbardziej odpowiedniego produktu dostępnego na rynku, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce rekomenduje (udziela pozytywnej opinii, lecz nie dopuszcza produktu do użytku, nie daje gwarancji) i zamieszcza na swojej stronie takie programy finansowo-księgowe, które funkcjonują poprawnie, są użyteczne i spełniają oczekiwania działania³⁸.

3.3. Arkusz kalkulacyjny – narzędzie informatyczne w rachunkowości

Jednym z pomocniczych narzędzi informatycznych w rachunkowości jest arkusz kalkulacyjny, który umożliwia filtrowanie zgromadzonych danych i przeprowadzenie na nich obliczeń matematycznych. Za pomocą arkusza istnieje także możliwość sporządzenia automatycznie wykresów z zamieszczonych informacji. Ponadto przeznaczony jest do stosowania w licznych księgach pomocniczych, między innymi rezerw na koszty czy z tytułu

³⁷ Programy księgowe – kryteria wyboru, <http://www.blogksiegowy.pl/programy-ksiegowe-kryteria-wyboru/>

³⁸ Rekomendacje dla programów księgowych, <https://www.skwp.pl/Rekomendacje,dla,programow,ksiegowych,81.html>

odroczonego podatku dochodowego, rozliczeń międzyokresowych³⁹. Zazwyczaj programy księgowe posiadają opcję eksportowania danych do arkusza, dzięki czemu nie ma potrzeby ich przepisywania. Niestety ze względu na małą sprawdzalność i dużą ilość poświęconego czasu na skorygowanie danych liczbowych oraz słownych może stać się nieodpowiednim narzędziem i tym samym źle wpływać na przekazywane przez niego informacje⁴⁰.

4. Użyteczność stosowanych systemów informatycznych rachunkowości w praktyce

Przedmiotem badania było sprawdzenie zadowolenia użytkowników ze stosowanych przez nich programów finansowo-księgowych, a także poznanie opinii księgowych na temat użyteczności oprogramowania służącego do ewidencji. Sprawdzone także jakie trudności napotykają podczas prowadzenia księgowości w firmie, jakie mogą być sposoby zapobiegania zaistniałym problemom oraz co tak naprawdę wpływa na wybór najbardziej odpowiedniego systemu informatycznego.

W marcu 2018 roku przeprowadzono ankietę, w której wzięło udział 37 osób. Zgromadzone dane zostały zebrane poprzez kwestionariusz ankietowy online, który był skierowany do osób zajmujących się zawodowo rachunkowością. Formularz składał się z części oceniającej, gdzie według podanej skali dokonywano klasyfikacji podanych informacji oraz z części pisemnej, która zawierała pięć pytań otwartych. Poszczególne odpowiedzi uzyskane z badania poddano analizie i wyciągnięto wnioski.

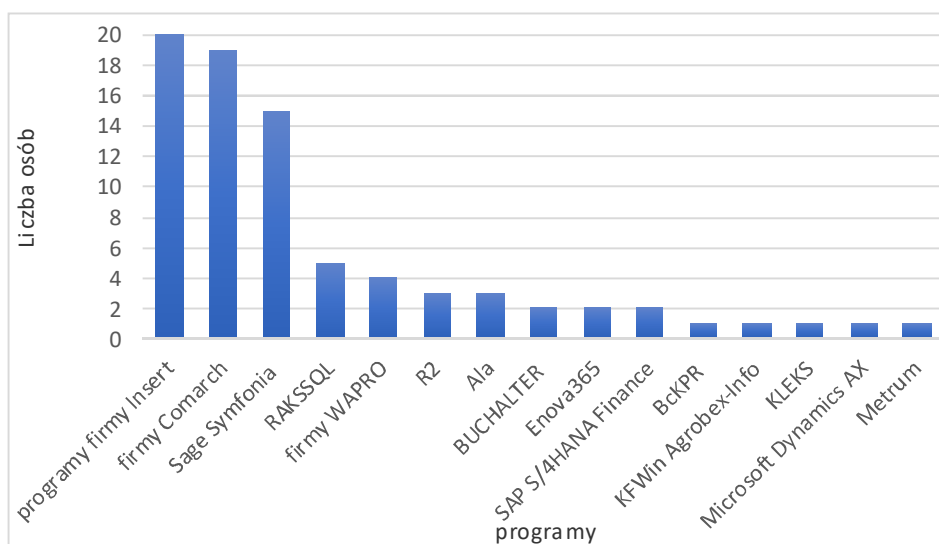
W części otwartej jedno z pytań dotyczyło znajomości programów finansowo-księgowych wykorzystywanych w rachunkowości. Przeprowadzone badanie wskazywało na dużą różnorodność stosowanych systemów informatycznych. Łącznie, ankietowani wykazali się znajomością 22 programów finansowo-księgowych, z czego największą popularnością cieszyły się programy firmy InsERT, które ze względu na szeroką gamę oferowanych pakietów trafiają do małych jak i dużych firm. Najbardziej znanym oprogramowaniem firmy InsERT okazał się Rachmistrz, na którego wskazał co trzeci ankietowany wykazujący znajomość programów tej firmy. Ten nowoczesny system obsługi uproszczonej księgowości polecany jest głównie firmom, które prowadzą księgę przychodów i rozchodów a także osobom płacącym podatek zryczałtowany i tym samym rozliczają się w formie ryczałtu od

³⁹ Wybrane aspekty zastosowania informatyki w rachunkowości, <http://tiny.pl/gkxbl>

⁴⁰ Ibidem.

przychodów ewidencjonowanych⁴¹. Wymienianym przez 25% ankietowanych był także program firmy InsERT Rewizor ułatwiający prowadzenie pełnej księgowości. Przeznaczony jest przede wszystkim dla biur rachunkowych jak i samodzielnych księgowych. Dzięki posiadaniu wielu funkcji wspomagających użytkowanie, system Rewizor staje się łatwym programem w obsłudze. Na drugim miejscu (patrz rys. 1.) znalazły się programy firmy Comarch, które wymieniał zasadniczo co drugi ankietowany. Zalicza się do niej takie oprogramowanie jak: Comarch ERP Optima, Comarch ERP Altum, Comarch ERP XL oraz Comarch ERP XT. Na kolejnym miejscu ukazał się program Sage Symfonia 2.0 Finanse i Księgowość, który przeznaczony jest do stosowania w firmach prowadzonych pełną księgowość. Z podanego wykresu można zauważyć, że przedstawione powyżej programy znacznie odbiegają od pozostałych swą popularnością wśród użytkowników. Na kolejnych niższych pozycjach pojawiają między innymi RAKSSQL, Ala, R2księga i R2fk, które podał około co 8 ankietowany. Pozostałe programy takie jak BUCHALTER II i Win, Enova365, SAP S/4HANA Finance, BcKPR, KFWin Agrobex-Info, KLEKS, Microsoft Dynamics AX, Metrum były podawane przez niewielką ilość osób.

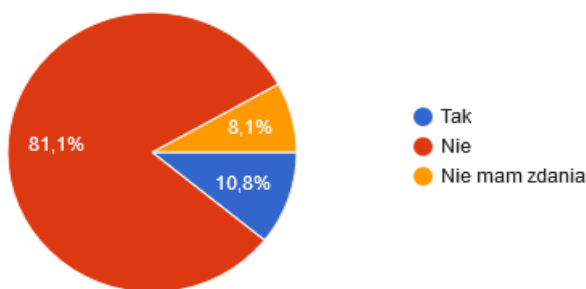
Rys. 1. Znajomość programów finansowo-księgowych w świetle badań własnych

W związku z dużym wyborem programów komputerowych pojawia się pytanie, czy wszystkie systemy informatyczne działają prawidłowo i

⁴¹ https://www.insert.com.pl/programy_dla_firm/ksiegowosc_i_finanse/rachmistrz_gt/opis.html

czy ich użytkowanie nie sprawia trudności w odpowiednim prowadzeniu ksiąg rachunkowych. Z tego powodu zapytano księgowych, czy korzystanie z programu finansowo-księgowego niesie ze sobą jakiegolwiek trudności. Przeprowadzona ankieta wskazała (patrz rys. 2), że więcej niż 80% ankietowanych nie ma trudności związanych z użytkowaniem danego oprogramowania. Na podstawie odpowiedzi można wywnioskować, iż większość programów komputerowych jest dobrze przystosowana do prowadzenia rachunkowości i nie stwarza problemów, które mogłyby radykalnie wpływać na pracę.

Niemniej jednak istnieją takie jednostki, którym użytkowanie sprawia trudności i tym samym spowalniają pracę księgowego. Z przedstawionego rys. 2. można zauważyć, że co dziesiąty ankietowany potwierdził, że boryka się z wykorzystywanym systemem informatycznym. Za jeden z powodów podano zbyt małą czytelność programu. Występujące w nim nieodpowiednie rozmieszczenie opcji w różnych folderach czy nietypowe nazewnictwo sprawia, że odnalezienie ustawień lub szukanej frazy zajmuje więcej czasu niż samo użytkowanie. Kolejnym podanym problemem jest początkowa konfiguracja oprogramowania, na którą również należy przeznaczyć zbyt dużą ilość czasu. Mimo podanych określonych poleceń i wskazówek przez producenta, pojawiają się liczne błędy. W takiej sytuacji pomocny będzie kontakt na infolinię, dzięki której jest możliwość rozwiązania danego kłopotu. Jednak i tutaj pojawia się problem w związku z często zajętą linią, przez co następuje zbyt długie oczekiwanie. Innym sposobem poradzenia sobie z zaistniałym kłopotem jest napisanie prywatnej wiadomości do danej firmy lub podzielenie się zaistniałym problemem na forum, gdzie jednostka powinna sprawnie odpisywać na pytania swoich klientów. Jednak nie zawsze winą leży

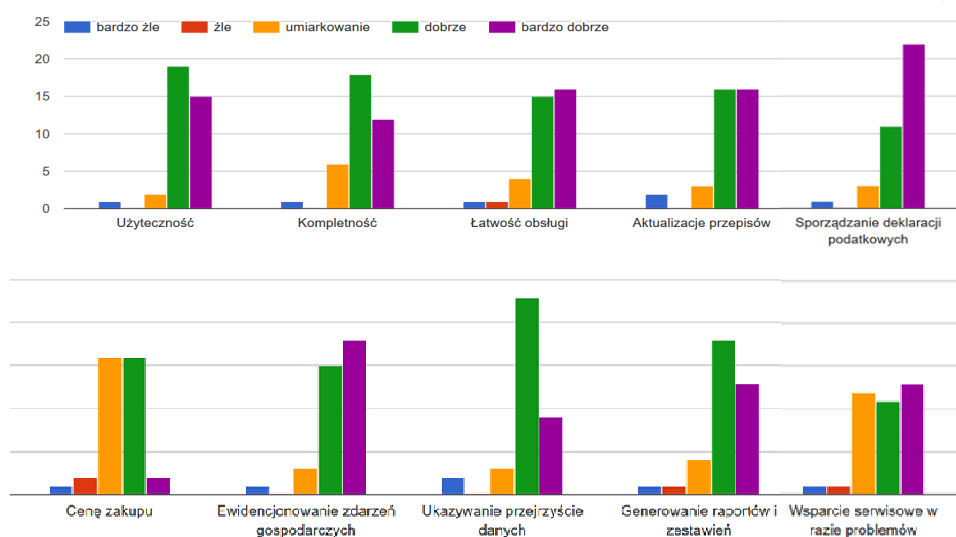
Rys. 2. Opinie użytkowników na temat trudności w korzystaniu programu finansowo-księgowego

Źródło: opracowanie własne

tylko po stronie oprogramowania. Ankietowani przyznali, że przyczyną podanych trudności może być zbyt mała znajomość danego systemu informatycznego. Pomóc mogłyby prowadzone szkolenia dla użytkowników programu lub bardziej szczegółowe instrukcje obsługi z rozwiązaniami możliwych błędów. Ponadto oczekuje się od systemu informatycznego pewnej intuicyjności, tzn. pokazywania komunikatów o prawdopodobnie popełnionych błędach księgowych jak i również proponowania pewnych schematów ewidencji, które umożliwiłyby efektywniejszą pracę.

Kolejne pytanie skierowane do ankietowanych dotyczyło zmian, które wprowadziliby, aby polepszyć korzystanie z danego systemu informatycznego. Większość księgowych zwraca szczególną uwagę na przejrzystość programu i na jego estetykę. W odpowiedzi na zadane pytanie, zasugerowano, aby opcje, które są używane rzadziej, były częściowo ukryte i rozwijały się dopiero po kliknięciu myszką w „więcej”. Ponadto ważnym elementem, który potrzebuje zmiany w wielu programach finansowo-księgowych, są zbyt rzadkie aktualizacje ze względu na między innymi zmieniające się wciąż przepisy w Ustawie o Rachunkowości. Sprawniejsze użytkowanie byłoby także możliwe dzięki dostępnym skrótom klawiszowym czy stworzeniu aplikacji mobilnej, która pozwoliłaby prowadzić rachunkowość nie tylko na komputerze, ale również na urządzeniach przenośnych.

Na koniec poddano weryfikacji jakość oferowanych usług na rynku, a wyniki przedstawiono na wykresie (rys. 3). Oceniano program

Rys. 3. Ocena stosowanego programu księgowego ze względu na wpływające na funkcjonowanie różne czynniki

Źródło: opracowanie własne

księgowo-finansowy ze względu na takie czynniki jak: użyteczność, kompletność, łatwość obsługi, aktualizacje przepisów, cena zakupu, ewidencjonowanie zdarzeń gospodarczych, ukazywanie przejrzystości danych, generowanie raportów i zestawień, sporządzanie deklaracji podatkowych, wsparcie serwisowe w razie problemów.

Większość ankietowanych jest zadowolona z działania programu finansowo-księgowego i ocenia jego funkcjonowanie na prawidłowe. Jednakże istotnymi czynnikami, których ocena odbiega od innych jest cena zakupu oraz wsparcie serwisowe w razie potrzeby. Ceny systemów informatycznych stosowanych w rachunkowości sięgają nawet powyżej 10 000 zł i mogą być dużym kosztem dla małych firm lub zaczynających dopiero swoją działalność gospodarczą. Co prawda istnieją darmowe programy takie jak VATowiec czy Księga Express, jednakże nie są one przystosowane do konkretnych firm, które specjalizują się w określonej dziedzinie i zwykle nie spełniają oczekiwań odbiorców. Także wsparcie serwisowe wymaga poprawy ze względu na częsty brak możliwości dodzwonienia się na wybraną infolinię a także długo wyczekiwaną odpowiedź na zadane pytania na forum czy w prywatnej wiadomości.

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, jakie programy są najbardziej rozpowszechnione w księgowości. W pierwszej trójce znalazły się programy firmy InsERT, Comarch i program Sage Symfonia 2.0 Finanse i Księgowość, które wskazał niemalże co drugi ankietowany. Większości użytkownikom korzystanie z programu nie sprawia trudności, jednak poprawa czynników takich jak częste aktualizacje, przejrzystość programu czy intuicyjność, wpłynęłyby na korzystniejszą pracę księgowych.

Zakończenie

Branża systemów informacyjnych a szczególnie systemów informatycznych w rachunkowości sprzyja rozwojowi działu księgowości. Na rynku występuje wiele programów finansowo-księgowych klasyfikowanych głównie ze względu na rodzaj prowadzonej księgowości czy specyfikę działalności. Przedstawiona ankieta dotycząca podanego problemu, ukazała podstawowe błędy w systemach informatycznych istniejących w rachunkowości, takie jak niesprecyzowane nazewnictwo czy brak przejrzystości programu. Zaproponowane przez badanych możliwe zmiany w systemach poprawiłyby jakość oferowanego oprogramowania. Większość użytkowników jest zadowolona z działania programów finansowo-księgowych, chociaż przedstawione modyfikacje w systemach informatycznych ułatwiłyby komfortową i szybką pracę.

1. Bujak A., Rachunek efektywności systemu informacyjnego rachunkowości, UMCS w Lublinie, Lublin 2013.
2. Flakiewicz W., Systemy informacyjne w zarządzaniu. Uwarunkowania, technologie, rodzaje, C. H. Beck, Warszawa 2002.
3. https://www.insert.com.pl/programy_dla_firm/ksiegowosc_i_finanse/rach_mistrz_gt/opis.html [dostęp 12.04.2018 r.].
4. Jaruga A., Sobańska I., Kopczyńska L. i in., Rachunkowość dla menedżerów, wyd. II, Towarzystwo Gospodarcze RAFIB, Łódź 1994.
5. Kisielnicki J., Sroka H., Systemy informacyjne biznesu. Informatyka dla zarządzania, Placet, Warszawa 2005.
6. Kubiak B. F., Korowicki A., Strategia informatyzacji rachunkowości i finansów w świetle restrukturyzacji procesów gospodarczych, w Zastosowanie informatyki w rachunkowości i finansach, praca zbiorowa pod red. B. F. Kubiaka, A. Korowickiego, Polskie Towarzystwo Informatyczne, Gdańsk 2002.
7. Nowicki A., Chomiak-Orsy I, Analiza i modelowanie systemów informacyjnych, UE we Wrocławiu, Wrocław 2011.
8. Programy księgowe – kryteria wyboru, <http://www.blogksiegowy.pl/programy-ksiegowe-kryteria-wyboru/> [dostęp 12.04.2018 r.].
9. Rekomendacje dla programów księgowych, <https://www.skwp.pl/Rekomendacje.dla,programow,ksiegowych,81.html> [dostęp 12.04.2018 r.].
10. Świerczyński A., Rachunkowość finansowa i zarządcza jako źródło informacji dla podejmowania decyzji, w Zastosowanie informatyki w rachunkowości i finansach, praca zbiorowa pod red. B. F. Kubiaka, A. Korowickiego, Polskie Towarzystwo Informatyczne, Gdańsk 2002.
11. Wybrane aspekty zastosowania informatyki w rachunkowości, <http://tiny.pl/gkhhb1> [dostęp 12.04.2018 r.].

Рецензент: к.е.н., доцент Вовк В. М. (НУВГП)

Katarzyna Przytuła, Senior Student (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin)

ACCOUNTING – IT SYSTEM ACCORDING TO USERS’ OPINIONS

The purpose of the article is to present opinions concerning the information system that they use. Author presented many type of difficulties appearing in financial and accounting programs, the reasons for their creation and possible ways of solving individual problems.

Keywords: accounting, IT system, financial and accounting programs.

Катажина Пшитула, студентка (Університет Марії Кюрі-Склодовської у Любліні)

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК – ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ОЧИМА КОРИСТУВАЧІВ

Метою статті є висловлення думки бухгалтерів щодо використовуваної ними інформаційної системи. Представлено проблеми, що з'являються у фінансових та бухгалтерських програмах, причини їх виникнення та можливі шляхи вирішення таких проблем.

***Ключові слова:* бухгалтерський облік, ІТ-система, фінансові та бухгалтерські програми.**
